

Háda Béla¹: A Kínai Népköztársaság 2025. évi nemzeti biztonsági fehér könyve²

Vezetői összefoglaló

- A Kínai Népköztársaság 2025. májusában publikálta nemzeti biztonsági stratégiáját, amelyben az átalakuló világrend biztonsági kihívásaival, illetve Peking ezekhez kapcsolódó reflexióival foglalkozik.
- A dokumentum szerint az emberiség válaszához érkezett, ahol döntenie kell a béke és háború, a további fejlődés és egy sokkal sötétebb és bizonytalanabb jövő között.
- Kína biztonságfelfogása holisztikus, ugyanakkor a biztonságpolitika célrendszerének közepontjában a rezsimbiztonság, a Kínai Kommunista Párt uralmának fenntartása áll.
- A külső beavatkozási kísérletek a legsúlyosabb fenyegetések között szerepelnek. Kína nyugati mintájú átalakulásáról szó sem lehet. A jövő nemzetközi rendszerét az egyediségek tiszteltetben tartása, a beavatkozás tilalma és az együttműködések kell, hogy meghatározzák.
- A nyugati hatalmak által dominált nemzetközi rend helyett Kína a multilaterális egyeztetéseken és az ENSZ központi szerepén nyugvó Globális Biztonsági Kezdeményezést ajánlja.
- A fehér könyv fontos jelzéseket, üzeneteket fogalmaz meg, de nem kínál garanciákat azon államoknak, akiket erősebb szomszédaik fenyegetnek. Az emberiség jövőjét illetően a hidegháborús szembenállást kívánja megelőzni, a kulturális és erkölcsi megosztottságot azonban fenntartaná.
- Összességében az egyre öntudatosabb kínai nagyhatalom fejezi ki a dokumentumban a világrend átalakításával kapcsolatos javaslatait és a Nyugatot már csak a világrend egyik szereplőjének tekintő szemléletét.

A Kínai Népköztársaság 2025. május 12-én publikálta nemzeti biztonsági fehér könyvét „*Kína nemzeti biztonsága az új korszakban*” címmel. A dokumentum a hasonló műfajú nyilvános anyagok kissé barokkos fogalmazásmódja és történelmi ferdítései dacára is érdekes üzeneteket közvetít, holisztikus megközelítése, azaz a nemzeti biztonsági stratégiákkal szembeni nyugati sztenderdeknek leginkább megfelelő jellege miatt pedig eléggé unikális a kínai stratégiai dokumentumok sorában. Közzétételének körülményei is némileg eltértek a korábban néhány évente megújított védelmi stratégiáktól. Sokáig ugyanis csak kínai nyelvű változata és egy rövid angol összefoglalója volt olvasható. Mindennek dacára magától értődően jelentős nemzetközi figyelmet kapott, mint napjainkban minden, amit Peking saját jövőbeli szerepéről üzen a világnak. Jelen elemzés arra vállalkozik, hogy a nemzetközi rendszer átalakulásának kontextusában elemezze a fehér könyv világképét és alapvetőbb állításait.

A stratégiai kontextus

Közhelyes megállapítás ma már, hogy a világrend átalakulásának időszakát éljük. Vita jobbra csak a tekintetben zajlik, hogy az átalakulás különböző (gazdasági, biztonságpolitikai, diplomáciai, ideológiai) összetevőit vizsgálva pontosan mikortól követhetjük nyomon azokat a folyamatokat, melyek már az új hatalmi erőviszonyok kialakulásához kapcsolódnak. Vitán felül áll továbbá, hogy a Kínai Népköztársaság az egyik legfontosabb szereplője a változásoknak, mint egy olyan hatalom, amely minden forgatókönyv szerint nyerni fog az átalakuláson – inkább csak nyereségének a mértéke kérdéses.

Miközben a kínai állam gazdasági és katonai felemelkedése egy évtizedek óta tudatosan épített – és mint ilyen, a kínai pártállami elit jövőképeinek integráns részét képező – folyamat, a világ elöl sokáig igyekeztek elfedni ennek tényleges eredményeit és kilátásait. Teng Hsziao-ping 24

¹ HÁDA Béla (hada.bela@uni-nke.hu) az NKE JLI Stratégiai Védelmi Kutatási Programjának tudományos főmunkatársa.

² A tanulmány elkészítését a TKP2021-NVA-16 azonosítószámú „Alkalmazott katonai műszaki-, had-, és társadalomtudományi kutatások a nemzet védelme, nemzetbiztonság területén a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon” című projekt támogatja.

írásjelből álló „politikai testamentuma”³ vagy a „békés felemelkedés” koncepciója⁴ ezt a célt fejezték ki. Az utóbbi bő egy évtized folyamán ugyanakkor jelentős elmozdulás történt e visszafogott gyakorlattól, és noha a kínai állam ma is igyekszik elkerülni, hogy a világ döntő része fenyegetést lásson szuperhatalommá fejlődésében, az Egyesült Államokkal kibontakozó stratégiai rivalizálását és a katonai erőfölényének demonstrálását a – különösen a tengeri térségekre kiterjedő – területi vitáiban egyre határozottabban vállalja fel. A nyugaton világrendkonfliktusként is értelmezett orosz-ukrán háború 2022 februári eszkalációja, valamint Kína szerepe az orosz gazdaság nemzetközi szankciókkal szembeni ellenállóképességének biztosításában⁵ értelemszerűen fokozta az amerikai-kínai rivalizálás élesedésével kapcsolatos várakozásokat, akár a hidegháborúra jellemző viszonyrendszer kialakulását is lehetségesnek tartva. A 2025. évi kínai fehér könyv⁶ – amely műfaját illetően nemzeti biztonsági stratégia, tehát az adott ország biztonságpolitikai célkitűzéseit és kihívásait átfogóan értelmező stratégiai dokumentum – voltaképpen azért is figyelemre-méltó, mert az egyik potenciális vezérhatalom álláspontját közvetíti erről a forgatókönyvről. Ez pedig a Donald Trump második amerikai elnöki ciklusával előállt új helyzetben különösen időszerű volt.

Az amerikai külpolitika vonatkozásában ugyanis az új kormányzat 2025. évi hivatalba lépését követően a közeljövőre vonatkozó számításokat két törekvés befolyásolja leginkább. Egyrészt a fegyveres konfliktusok elcsitítására és a globális katonai stabilitás erősítésére irányuló erőfeszítések, másrészt a kereskedelem nyomásgyakorló eszközként való használata, a gazdasági háború dinamizálása. Utóbbi az amerikai-kínai törésvonal mélyülése, végeredményben a gazdasági és politikai kötelékek gyengülése, ezáltal – akarva, vagy sem – a szembenállás feltételeinek erősödése felé hat. A kínai fél részéről a nyugati „egyetemes értékek” egy részének nyílt tagadása és a politikai és társadalmi szerveződés egyedi útjainak (praktikusan az elnyomó politikai rendszerek fennmaradáshoz való jogának) védelme, kiegészülve a külső tényezők „zaklató” beavatkozásának elutasításával egyértelművé tette, hogy az államok és nemzetek egymáshoz való közeledését az ország elitje csak bizonyos korlátokkal tartja elképzelhetőnek.

Ilyen feltételek mellett különösen érdekes Peking mondanivalója a nemzetközi rendszer jövőjét és a népköztársaság abban elfoglalt helyét illetően még akkor is, ha tisztában vagyunk a fehér könyvhöz hasonló nyilvános stratégiai dokumentumok funkciójával és korlátaival.

Ami e tekintetben talán a legfontosabb, hogy a kínai állam nem tartja kívánatos jövőképnek a hidegháborús szembenállás bármiféle restaurációját, ehelyett továbbra is a multipoláris struktúrát tekinti a nemzetközi rendszer elfogadható szerveződési elvének, amelyen belül Európa az Egyesült Államoktól független helyet foglal el, a globális Dél államai pedig a korábbiaknál (és jelenleginél) jelentősebb beleszólást kapnak a világ jövőjének formálásába. Ha ezt tartjuk szem előtt, Peking egy békés együttműködésen nyugvó jövőt kínálna az emberiségnek. A kép persze közel sem ennyire egysíkú, így a részleteknek is érdemes figyelmet szentelni.

A globális és nemzeti szintű biztonság – kínai perspektívából

A hasonló dokumentumoktól megszokott módon a Kínai Népköztársaság 2025. évi nemzeti biztonsági fehér könyve is a többirányú kommunikáció eszköze. Egyrészt a saját társadalom biztonságpolitikai és stratégiai kérdések iránt érdeklődő része, másrészt a külvilág (barátok és riválisok) felé fogalmaz meg üzeneteket. Mindkét esetben konzisztensek a fehér könyv állításai az elmúlt évek kínai megnyilvánulásaival az érintett témák kapcsán. Ezek sorában elsőként az ország biztonságfelfogását érdemes röviden jellemeznünk.

³ Ld. MATURA Tamás: Az északkelet-ázsiai biztonsági szubkomplexum. In TÁLAS Péter- HÁDA Béla (szerk). *Regionális biztonsági tanulmányok*. NKE, Bp, 2014. 139-156. 143.

⁴ Ld. SZUNOMÁR Ágnes: Kínai külpolitika, kínai hatalmi politika. *Külügyi Szemle*, 11 (2012), 2. 125-142.

⁵ Erről ld. pl.: Alexander KNOBEL – Alexander FIRANCHUK: *The preliminary results of Russia's foreign trade in 2023. Trade turnover with China*. SSRN, 2023. 12. 30. Forrás: papers.ssrn.com [online, 2025. 01. 16.], 8.

⁶ *China's national security in the new era*. State Council Information Office of the People's Republic of China, 2025. 05. 12. Forrás: scio.gov.cn [online, 2025. 10. 15.].

Ami nélkül nincs biztonság Kínában

Eltérően a nyugati demokráciák gyakorlatától ugyanis, a kínai fehér könyvben megjelenő biztonságfelfogás nyíltan azonosítja a nemzeti biztonságot a rezsimbiztonsággal. Az ország biztonságának legfontosabb összetevőjeként a politikai biztonságot jelöli meg, amely magában foglalja a Kínai Kommunista Párt uralmának és a pártállami rendszernek a megváltoztathatatlanágát. Nyíltan megfogalmazza azt is, hogy az ország biztonságát befolyásoló tényezőket elsődlegesen a politikai biztonság szemszögéből kell értelmezni és a biztonság más területeken zajló megerősítése is a politikai kockázatok megelőzését szolgálja. Mind ebben persze nincs semmi újszerű, a kínai elit álláspontja régóta és közismerten ez. Érdekes ugyanakkor az a választékosság, amellyel igyekeznek alátámasztani ezt a dokumentum olvasója számára. A rezsim örökérvényűségének eszméjét a KKP és a nép elválaszthatatlan összefonódásával és a párt szerető gondoskodásával indokolják, melynek következtében a kommunista vezetés számára az első a kínaiak nyereség-, boldogság- és biztonságérzetének fokozása. A rezsim biztonságának megrendülése azonban elkerülhetetlenül katasztrófához és a kínai megújulás ellehetetlenüléséhez vezetne. A dokumentum ennek logikája mentén az állambiztonsági tevékenységet kiemelt feladatként kezeli. Magától értetődően az állampárt gyakorol kizárólagos ellenőrzést a biztonságpolitikával összefüggő valamennyi tevékenység felett, és határozza meg a biztonságiasítással⁷ összefüggő diskurzust is. Ezen a ponton nagyon egyértelműen ragadható meg a dokumentum belső közönség irányába folytatott kommunikációja is. Élénk kifejezésekkel igyekszik rémisztő következményeket előre vetíteni azok elé, akik elégedetlenek a KKP kormányzásával, minden probléma ellenére a létező alternatívák legjobbjaként mutatva be a fennálló rendszert.

A kínai sajátosságokkal rendelkező kommunista berendezkedés mentes kell, hogy maradjon azon külső hatásoktól, amelyek nyugtalanságot szítanak a társadalomban és gyengítenék a lakosság és a párt kohézióját. A dokumentum egy későbbi, az ellenséges erők tevékenységének megelőzéséről szóló bekezdésében ezért egyértelműen szembehelyezkedik azon Kína-ellenes erőktől eredeztetett törekvésekkel, amelyek megkísérlik a nyugati típusú demokrácia-felfogást, pluralizmust, valamint a nyugatiak által egyetemesnek tekintett értékeket és emberi jogi követelményeket meghonosítani az országban.⁸ Egyúttal a szerzők kitérnek egy külföldről provokált, vagy szervezett belső megmozdulás, esetleg forradalom veszélyére is, amelyeknek természetesen szintén elejét kell venni.

További üzenetek a saját társadalom felé

A fehér könyv ugyanakkor természetesen nem csak a rezsimbiztonság, hanem a társadalmi biztonság kérdéseinek is figyelmet szentel, igencsak szélesen értelmezve a biztonságot, melynek a katonai dimenziótól az élelmiszerbiztonságon át a nukleáris biztonsáig és persze a szociális biztonsáig számos, különböző létszférákból eredeztetett dolog képezi részét, és formálódik együtt a társadalom fejlődésével. Hoszszasan ismerteti a fehér könyv Kína eredményeit a különböző bűncselekmény-típusokkal szembeni küzdelemben, helyenként globális összevetésben ábrázolva az ország haladását (példa erre az emberölési ráta relatív alacsonyága). Kínát egyenesen az egyik legvédelettebbnek államnak nevezi a világon. A belbiztonsági törekvések fókuszában a „három gonosz erő” (terrorizmus, szeparatizmus és vallási extrémizmus) elleni küzdelem áll, külön kiemelve az ujjur etnikai bázison szerveződött terrortevékenységet.⁹ Fontos, a koronavírus járvány nyomán a társadalmak gondolkodásában felerősödött szempont továbbá az egészségvédelem és járványügyi biztonság szavatolása is. A lakosság életkilátásai tekintetében egyrészt a növekvő várható élettartamra hívja fel a figyelmet a dokumentum (ez manapság kínai források szerint már 79 év¹⁰), másrészt utalást tesz a születések számának elégtelen voltára is, amelynek következtében egy gyermekbarát társadalom építését tekinti kívánatosnak. Utóbbi, tekintettel a globális összevetésben is nagyon rossz gyermekvállalási statisztikákra, aligha szorul magyarázatra.

⁷ Tehát azon jelenségek körének meghatározásával, amelyek biztonságpolitikai szempontból kihívásként, fenyegetésként, esetleg veszélyként értékelendők és ezért a biztonsággal összefüggő diskurzus és szakpolitikák napirendjére emelendők.

⁸ *China's national security in the new era*. State Council Information Office of the People's Republic of China, 2025. 05. 12. Forrás: scio.gov.cn [online, 2025. 10. 15.]. o.n.

⁹ Uo.

¹⁰ *China's average life expectancy reaches 79 years in 2024: health official*. National Health Commission of the People's Republic of China, 2025. 03. 10. Forrás: en.nhc.gov.cn [online, 2025. 11. 04.].

A környezeti terhelés visszaszorítása szintén részét képezi a kínai jövőképnek, a fehér könyv ennek vonatkozásában is sorolja az eredményeket. Kína városai a kétezres évek folyamán még széles körben ismertek voltak rendkívül rossz levegőjükről, amiben az utóbbi évtizedben sikerült érdemi javulást elérni. A környezeti károk csökkentésével párhuzamosan azonban a gazdasági fejlődés fokozása is a kiemelt törekvések között szerepel. A kínai politikai terminológiában „két csodának”, azaz a gyors gazdasági fejlődésnek és a társadalmi stabilitás megőrzésének különös jelentősége van. Széles körű szakmai meggyőződés, hogy a kínai politikai stabilitás – ennek részeként pedig az állampárt elfogadottsága – azon nyugszik, hogy a rendszer az elmúlt évtizedekben biztosította a társadalom legnagyobb része számára a folyamatos fejlődés és életszínvonal-emelkedés lehetőségét. Ennek tükrében nincs ok kételkedni benne, hogy a további gazdasági fejlődés és szociális boldogulás biztosítása a rezsimbiztonság elsődlegességét szem előtt tartva valóban a kínai nemzeti biztonság egyik sarkalatos kérdése. A gazdasági biztonság részét képezi az energiaellátás stabilitása, amit a kínai fél a források diverzifikálása, valamint a fogyasztás és termelés/behozatal egyensúlyának megőrzése mellett kíván szavatolni. A tudományos és technológiai önműködőre támaszkodás a kínai felfogás szerinti nemzeti biztonság – egyúttal a kínai vezető hatalmi pozíció – egyik alapvető támasza. Nem vitás, hogy Peking bizonyos kritikus területeken (pl. energiatárolás, mesterséges intelligencia használata stb.) jelentős fejlődést ért el az elmúlt másfél évtized során. Az ország gazdasági és társadalmi biztonságának feltételeként jelenik meg ugyanakkor a dokumentumban a külhoni kínai befektetések és személyek biztonságának garantálása.¹¹ Utóbbi a kétezres évek második felétől fokozatosan a környező térségek vonatkozásában is aktuálissá vált, miután az afganisztáni és pakisztáni tevékenységet folytató (vallási, vagy nacionalista bázison szerveződő) szélsőséges csoportok támadásaik során egyre gyakrabban vették célba a kínai állampolgárokat, illetve beruházásokat.¹² Ezek megóvása egyúttal Peking hatalmi tekintélyének védelmét is jelenti, eredményessége tehát nagy hatással lesz arra is, hogy az előttünk álló évtizedben hogyan alakulnak az országot érő kihívások. Nem nehéz belátni ugyanis, hogy Peking nem mutathatók sebezhetőnek, vagy elnézőnek a terrorszervezetekkel szemben, akik saját tekintélyképük építése céljából látványos célpontokat keresnek, az Egyesült Államok afganisztáni kivonulása után pedig Kína (és a valamivel kisebb nemzetközi láthatóságú India) maradt a legközelebbi olyan hatalom a közép- és dél-ázsiai terrorszervezetek perspektívájából, amelyre rá lehet sütni az „istentelenség”, vagy „iszlámellenesség” bélyegét.

Érdemes megjegyezni azt is, hogy a külföldi szakértői reflexiók a 2025. évi kínai nemzeti biztonsági fehér könyv vonatkozásában rendre kiemelik a dokumentum egyedien átfogó jellegét az elmúlt években publikált kínai stratégiai dokumentumok sorában, és erőteljes politikai üzeneteit, amelyekről fentebb már volt szó.¹³ A biztonság holisztikus megközelítése ugyanakkor egyszerre tekinthető korszerű elméleti vonásnak és a bizonytalanság forrásának is, amely egyébként régóta nyomon követhető Hszi Csin-ping kínai elnök biztonságpolitikai szemléletében.¹⁴ Az átfogó biztonságértelmezésnek ugyanis lehetnek előnyös és hátrányos következményei is. Egyrészt lehetővé teszi a felmerülő problémák naprakész, összetett elemzését és kezelését, ám ugyanakkor szinte parttalanná is teheti a biztonságpolitika napirendjét, ami lényegi társadalmi diskurzus hiányában (tehát a politikai vezetés értelmezésétől és szándékaitól függően) bármit biztonsági kérdéssé avathat. Az így biztonságiasított ügyek kezelésében pedig ettől kezdve az állami akarat kizárólagos érvényesülésére lehet számítani, amely kiszámíthatatlan érdeksérelmeket eredményezhet.

A fehér könyv demonstrálja emellett a kínai állam tengeri érdekeinek és területi igényeinek szavatolására vonatkozó elszántságát is. Ezzel egyúttal éppen azt a kérdéskört érinti, amelyben a térség államai is a legnagyobb konfliktuspotenciált, egyben a kínai hatalmi politika próbaterepét látják. Még mielőtt azonban figyelmet szentelünk a területi konfliktusoknak, érdemes a külső szereplőknek szóló üzenetek elemzésének élén tisztázni a stratégiai dokumentum viszonyát a globális stabilitás és az államok békés egymás mellett élésének kérdéséhez.

¹¹ *China's national security in the new era*. State Council Information Office of the People's Republic of China, 2025. 05. 12. Forrás: scio.gov.cn [online, 2025. 10. 15.]. o.n.

¹² Ld. Pl: GÜNSBERGER Dóra: A Kínai-Pakisztáni Gazdasági Folyosó biztonsági aspektusai: külső és belső kihívások. In SALÁT Gergely et al. (szerk.): *Veszélyes vizeken*. Budapest: Typotex, 2019. 231–252.

¹³ Mario Laborie IGLESIAS: *The Strategic Vision of the People's Republic of China in the "New Era": An Analysis of the White Paper on National Security (2025)*. Ministerio de Defensa, 2025. 10. 06. Forrás: defensa.gob.es [online, 2025. 11. 05.].

¹⁴ Sanoop Sajjan KOSHY: *China's 2025 National Security White Paper: 'Holistic Security' Amid Rising Global Tensions*. *The Diplomat*, 2025. 05. 16. Forrás: thediplomat.com [online, 2025. 10. 11.].

A kíváncsatos világrend jellemzői

A fegyveres erőszak – akár jelentős hatalmak közötti – megjelenésének lehetőségei az utóbbi években egyre nagyobb teret nyernek a globális biztonsággal foglalkozó diskurzusban, mint a nemzetközi rendszer átalakulását kísérő jelenségek, netán az új korszak alapvető jellemzői. Nem meglepő tehát, hogy a háború kérdésköre érdemi figyelmet kap már a fehér könyv bevezető szakaszában is. Felemlgetve a két világ-háborút és a hidegháborút, jól érzékelhetően igyekszik feltámasztani az ezekkel összefüggő történelmi félelmeket. Azt a megállapítását azonban, miszerint az emberiség keresztúthoz érkezett, ahol egyebek mellett a háború és béke kérdésében is döntenie kell,¹⁵ alapján véve helytállónak tekinthetjük azzal a kiegészítéssel, hogy ilyen válaszutak rendszeresen adódnak a történelemben. Peking a konfliktussal fenyegető forgatókönyvekkel az együttműködésen alapuló nemzetközi rendszer vízióját állítja szembe. A dokumentum kidolgozói alapvető fontosságot tulajdonítanak a külső környezet stabilitásának. Kína a biztonságot globális keretben képzei el, és erősen hangsúlyozza az emberiség közös jövőjéért viselt felelősséget, valamint azt is, hogy a globális folyamatoktól senki nem szigetelheti el magát. A határozottan kooperatív jövőképhez belefér az együttműködés valamennyi állammal. Peking emellett hangsúlyozza a globális biztonsági kormányzás fontosságát, valamint szándékát a világbéke fenntartásában. Egy multipoláris világ képe bontakozik ki mindennek nyomán, amelyen belül a „globális Dél” egyre nagyobb szerepet játszik, Kína pedig ennek a folyamatnak a motorjaként kíván működni.

Általánosságban igaz és számos ponton érzékelhető, hogy a dokumentum szerzői nagy figyelmet fordítanak arra, hogy Kínát a stabilitás és béke tényezőjeként ábrázolják. Ennek keretében kimondják, hogy a kínaiak nem osztják azt a nézetet, hogy az erős nemzeteknek joguk lenne uralkodni a többiek felett. Elítéli a hidegháborús mentalitást és (a hasonló kínai dokumentumokban rendre visszatérő elemként) a hegemonizmust, amelyet kimondatlanul is az Egyesült Államok politikájával azonosít. A globális biztonságot kollektív módon látja garantálhatónak, ahol az államok kölcsönösen tisztelik és elismerik egymás szuverenitását, integritását és senki sem helyezheti saját biztonságát a többieké fölé. Nyugati szempontból sajátos elem továbbá, hogy miközben Kína a fehér könyvben az ázsiai-csendes-óceáni térség stabilitásának egyik zálogaként tekint magára, addig a rivális – főként persze amerikai és japán – szemlélet egyre inkább afelé mozdult el, hogy Peking nagyhatalmi és területi ambíciói a térség instabilitásának elsődleges okai. Arra is joggal világítanak rá egyes elemzők, hogy a korábbi években publikált védelmi stratégiák regionális szemléletével összevetve a kínai vezetés borúsabban látja az ázsiai-csendes-óceáni térség biztonsági helyzetét.¹⁶ Míg a korábbi dokumentumokban Peking alapján véve stabilként jellemezte a térséget ebből a szempontból és összességében biztosítottak látták a békés fejlődés feltételeit, addig az új nemzeti biztonsági stratégia már sokkal bizonytalanabb a kilátásokat illetően.

Érdekes módon vannak ugyanakkor a dokumentumnak olyan megállapításai, amelyek akár egy nyugati stratégiában is szerepelhetnének. Ilyen például a populizmus és szélsőséges politika erősödésével, vagy a regionális konfliktusok és instabilitás, illetve a globális fegyverkezési verseny fokozódásával kapcsolatos aggodalmak. Állást foglal továbbá a fehér könyv az államok területi integritásának és szuverenitásának általános védelme, az ENSZ alapokmányában foglaltak tiszteletben tartása, vagy a viták békés rendezése mellett. Ha pusztán ezeket a kommunikációs elemeket vesszük figyelembe, jelentős különbségek mutatkoznak a kínai külpolitikai elvek és az első számú nagyhatalmi partnernek tekintett Oroszországi Föderáció gyakorlata között. Ám fellelhetők a fehér könyvben azok a megállapítások is, amelyek már közelebb állnak a moszkvai stratégiai szemlélethez. Jól érzékelhető például, hogy a fehér könyv reflektálni igyekszik a nyugati világ által a biztonság- és védelempolitikai garanciák megszerzése céljából a hidegháború óta alkalmazott megoldásokra, különösen elítélően szólva a védelmi szervezetek létesítéséről és fejlesztéséről. Peking nézete szerint az ideológiai választóvonalak meghúzása és a kiválasztott államokból álló kisebb csoportosulások (értsük: helyi katonai szövetségek) létrehozása csak konfrontációhoz fognak vezetni. A dokumentum egy másik pontján pedig elítéli a NATO ázsiai megfelelőjének létrehozására tett erőfeszítéseket és a NATO területi kiterjeszkedését is. Utóbbi tekintetben határozottan egy platformra helyezkedett Oroszországgal.

¹⁵ *China's national security in the new era*. State Council Information Office of the People's Republic of China, 2025. 05. 12. Forrás: scio.gov.cn [online, 2025. 10. 15.]. o.n.

¹⁶ Ziya Guo: *What China's 2025 White Paper Says About Its Maritime Strategy*. Center for Strategic and International Studies, 2025. 08. 19. Forrás: csis.org [online, 2025. 10. 11.].

A katonai erő és a fennálló nemzetközi konfliktusok kérdése

Noha a fent leírtakból a fegyveres erő alkalmazásával szembeni tartózkodó politika következne, a dokumentum elődjeihez hasonlóan differenciáltan kezeli ezt a kérdést, különválasztva a Peking koncepciója szerinti területi integritás és szuverenitás védelmét a partnerként elismert, vagy éppen a közvetlen biztonságpolitikai horizonton túl elhelyezkedő államokhoz fűződő viszonytól. Az utóbbi vonatkozásban az erőszaktól való tartózkodás hiteles állásfoglalás a népköztársaság részéről, amelynek fenntartásához az ország pozitív nemzetközi imázsépítésének és pozíciószerzésének alapvető stratégiai érdekei kapcsolódnak. Az előbbi vonatkozásában azonban sarkalatos megállapítása a fehér könyvnek, hogy Kína területi egyesítése még nem fejeződött be. Tajvant az ország egyik tartományának nevezi, amivel követi a korábbi stratégiai dokumentumok hagyományát és megfelel a kínai nemzetről, annak egységéről és jogairól szóló társadalmi szemléletnek is. A dokumentum megfogalmazása szerint noha Peking őszintén törekszik a békés megoldásra, soha nem ígérte, hogy lemond az erő alkalmazásáról, és fenntart minden lehetséges opciót, amivel előmozdíthatja a nemzeti egység megvalósulását. Hasonlóan, a tengeri érdekek érvényesülésének összekapcsolása az ország jövőjével a honvédelem körébe vonja a kelet- és dél-kínai-tengeri szigetvitákat is, amelyek szintén a fegyveres erő alkalmazását vetik fel egy meg nem határozott időpontban és keretek között, az érintett délkelet-ázsiai államok, esetleg Japán közvetlen érdeksérelmére. Fontos ugyanakkor, hogy ebben az összefüggésben sem nevez meg konkrétan ellenségesnek tekintett államokat. Az általa közvetített fenyegetéskép középpontjában a külső erők állnak, amelyeket „nyugati Kína-ellenes erőkkel” és „egyes államokkal” azonosít. Noha a létező viták alapján nem nehéz kitalálni, hogy kiket ért utóbbiak alatt, a tényleges megnevezéssel együtt járó konfrontálódást taktikusan kerüli.

Természetesen a nagyhatalmakhoz fűződő viszonyt illetően a legérdekesebb, hogy stratégiai kihívóként Kína milyen üzeneteket kíván közvetíteni az Egyesült Államok, illetve általában a nyugati világ felé. A dokumentum e tekintetben is visszafogott, de a feszültségeket érzékelteti. Az amerikai-kínai kapcsolatokról szólva a szerzői kiemelik, hogy egyik fél sem alkalmazhat hatalmi eszközöket a másik elnyomására és nem foszthatja meg a fejlődésének jogától saját vezető pozíciójának biztosítása érdekében. A kínai állam részéről a vörös vonalak is változatlanok: Tajvan függetlenné tételére, Kína ellátási vonalainak megszakítására, a fejlődésének megakasztására és a társadalmi/politikai rendjének megzavarására nem történhet kísérlet. Thuküdidész csapdája ugyanakkor állásfoglalása szerint nem sorsszerű a történelemben, egy új hidegháborút nem lehet megnyerni, Kína feltartóztatásának kísérlete pedig nem lenne bölcs és kudarcra is van ítélve. Peking ehelyett az Egyesült Államokkal való együttműködés szükségességét hangsúlyozza. Európa vonatkozásában pedig szándékát fejezi ki a partnerség erősítésére. Egyúttal kifejezi, hogy a térséget a multipoláris világrend egyik fontos pólusának tekinti, melynek stratégiai autonómiája (azaz az Egyesült Államoktól való távolodása) is kívánatos és támogatandó kínai részből. Az orosz-kínai kapcsolatokról a dokumentum olyan relációként emlékezik meg, amelynek komoly stratégiai értéke van, ugyanakkor az el nem köteleződésen és a konfrontációtól való tartózkodáson nyugszik, nem irányulva harmadik fél ellen. Mindez összhangban áll azzal, amit a kínaiak eddig is állítottak a Moszkvával zajló kooperációjukról, és noha ennek hitelét az orosz-ukrán háború tapasztalatai nyomán Nyugaton általában megkérdőjelezzik, a kínai magatartás nagyban függhet az amerikai lépésektől. Különösen, mivel az orosz-kínai viszony erősen aszimmetrikus napjainkban, és Peking mozgástere jóval nagyobb ennek alakításában annál, hogy az egész relációt automatikusan kényszerűnek és monolitikusnak tekinthessük.

Az ukrajnai háborúról szólva a dokumentum szerzői a békés megoldáshoz való visszatérést szorgalmazzák, felsorolva mindazon kezdeményezéseket, amelyeket Kína tett, vagy támogatott az elmúlt három és fél év során. Sem Oroszország, sem a Nyugat szerepét nem emeli ki az erről szóló bekezdésben, ugyanakkor ismét utal a nukleáris megoldás elfogadhatatlanságára. Utóbbi vonatkozásban a kínai hozzáállás (hasonlóan az indiaihoz és a nyugatihoz) kezdettől határozottabb volt, mint a háború eseményeinek és okainak általános megítélésében, Peking állásfoglalása így hitelesebbnek tűnt nyugati partnereinek szemében is. További, az orosz-ukrán háború fejleményeinek tükrében különösen érdekes megállapítás a dokumentum egy későbbi szövegrészeiben, hogy a kínai állam támogatja a drónok nemzetközi kereskedelmének hatékonyabb ellenőrzését és tiltja a civil eszközök katonai célú felhasználásra történő értékesítését.

Ilyen típusú ügyletek kínai és orosz cégek között rendszeresen felmerültek az orosz-ukrán konfliktus elmúlt három évében, a Moszkva háborús erőfeszítéseire nyújtott kínai támogatás példáiként.¹⁷

Az orosz-ukrán konfliktus mellett külön figyelmet kap a dokumentum szerzőitől a palesztin-izraeli konfliktus is, amelyben a kínai fél szintén a tűzszünetet és a két állami megoldás megvalósítását preferálja. Érdekes továbbá, hogy a Koreai-félsziget helyzetéről szólva a denuklearizációt tekinti a preferált jövőképpnek, amelynek feltétele a minden fél biztonsági érdekeit egyenlően figyelembe vevő békemechanizmus kidolgozása. Emellett a mianmari és afganisztáni helyzet is rövid említést kap a dokumentumban, a béke helyreállításának és a fejlődés beindításának támogatásáról szóló deklaráción azonban nem lép túl.

Komoly érdeklődésre tarthatnak még számot a fehér könyv nukleáris fegyverkezéssel kapcsolatos magállapításai is. Miután újfent hivatkozik az atomfegyver elsőként való bevetésének tilalmára, amelyet saját nukleáris doktrínájában vállalt, utal arra is, hogy nukleáris fegyvereinek számát mindig a hiteles elrettentéshez szükséges minimális szinten tartotta. Ez annak tükrében figyelemreméltó, hogy az elmúlt években jelentős mennyiségi növekedés volt tapasztalható a kínai nukleáris eszközök számát illetően, amely nyugati elemzések szerint 2035-re akár az 1500 bevethető állapotú egységből álló arzenál felépülését is eredményezheti.¹⁸ Kína szerint a dinamikus fegyverkezési folyamatot a hiteles elrettentés fenntartásával kívánja magyarázni a külvilág felé. Sajátos ellentmondás ugyanakkor, hogy miközben Peking a nukleáris fegyverkezési versenyt nemkívánatosnak tekinti, növekvő csapásmérő képességei és kapacitásai éppen, hogy arra ösztönzik a térség további atomhatalmait (főként Indiát és Pakisztánt), hogy maguk is növeljék fegyvereik mennyiségét és fejlesszék a bevetési képességeiket. A nem nukleáris államok (Japán, Dél-Korea) részéről pedig a rakétavédelmi képességeik fejlődése ösztönzi az atomhatalmakat a mennyiségi és minőségi fejlesztésre annak érdekében, hogy ne gyengüljön az elrettentésük.

Emellett Kína határozottan ellenzi a világűr militarizációját is, mint a nagyhatalmak közötti fegyverkezési verseny újabb megnyilvánulását. Roppant érdekes továbbá az is, ami kimaradt a dokumentumból. Nem történik név szerinti utalás például Japánra,¹⁹ jóllehet, Pekingnek területi vitái vannak vele, és a japán fegyveres erők szerepének szélesítésével, képességeinek fejlesztésével kapcsolatban a korábbi kínai védelmi fehér könyvek és minisztériumi nyilatkozatok rendre kifejezték az ország fenntartásait. Indiára pedig minden, az elmúlt években jellemző feszültség dacára csak annyiban utal név szerint, hogy megemlíti a határtérségre vonatkozó tárgyalások haladását. Ezt az érintett államok leértékeléseként is lehet értelmezni a kínai stratégiai világképben, de úgy is, hogy velük szemben a kínai állam nem kíván sarkosabb megállapításokat tenni, ehelyett a pozitívabb üzenetekre helyezi a hangsúlyt azon partnereivel, akikkel szemben érdemesnek tart ilyeneket megfogalmazni. Létezik ugyanakkor az az értelmezés is, mely szerint Kína saját koncepciója szerinti területi integritása mellett erőteljes, akár az erő alkalmazását is kilátásba helyező kiállása automatikusan fenyegetést jelent Japán és India számára is.²⁰

Összességében a Nyugat felelősségvállalásától függő, illetve döntéseinek alárendelt nemzetközi biztonsági rendszer helyébe a kínai állam egy multilaterális döntéshozatalon alapuló, az ENSZ központi szerepét tételező struktúrát,²¹ az ún. Globális Biztonsági Kezdeményezést javasolja. Ez utóbbi 2022 óta követhető nyomon a kínai külpolitikai törekvések rendszerében, és az ország két- és többoldalú megállapodásaiban rögzített alapelvek (például a be nem avatkozás elve, szuverén egyenlőség, viták békés rendezése stb.) alkalmazásával igyekezne menedzselni a felmerülő nemzetközi problémákat. A kollektív biztonságot és a blokkosodás kizárását favorizáló kezdeményezés hiányosságaira a konklúziók sorában még visszatérünk.

¹⁷ Courtney MCBRIDE: [US Sees Growing China-Russia cooperation on Arms Against Ukraine](https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-10-17/us-sees-growing-china-russia-cooperation-on-arms-against-ukraine). Bloomberg, 2024. 10. 17. Forrás: bloomberg.com [online, 2025. 01. 24.].

¹⁸ [China's Nuclear Inventory](https://www.armscontrolcenter.org/chinas-nuclear-inventory). Center for Arms Control and Non-Proliferation, 2020. Forrás: armscontrolcenter.org [online, 2024. 07. 15.].

¹⁹ Katsuya YAMAMOTO: [Deciphering China's New National Security White Paper: The Positioning of Japan in the Security Strategy of China](https://www.spf.org/publications/deciphering-chinas-new-national-security-white-paper-the-positioning-of-japan-in-the-security-strategy-of-china). Sasakawa Peace Foundation, 2025. 07. 22. Forrás: spf.org [online, 2025. 10. 19.].

²⁰ [China's National Security in the New Era: an Analysis](https://www.usiofindia.org/publications/chinas-national-security-in-the-new-era-an-analysis). United Service Institution of India, 2025. 07. 11. Forrás: usiofindia.org [online, 2025. 10. 22.].

²¹ S. L. NARASIMHAN: [White Paper on China's national Security](https://www.gatewayhouse.in/publications/white-paper-on-chinas-national-security). Gateway House, 2025. 09. 18. Forrás: gatewayhouse.in [online, 2025. 11. 04.].

Konklúziók

Kína 2025. évi nemzeti biztonsági stratégiája olyan dokumentum, amely sok különböző, egymással hatásaiban és perspektívaiban feszültségben álló jelenséget kíván összefoglalni, és törekszik meghatározni Peking – esetenként ellentmondásoktól sem mentes – viszonyát ezekkel szemben. Érezhetően erősebb mögöttese a propagandisztikus szándék, mint az ország elmúlt másfél évtizedben kiadott védelmi fehér könyvei esetében. Peking általa kívánja erősíteni magáról a világ felé azt a képet, mely szerint ő a stabilitás és fejlődés letéteményese egy olyan korban, amikor a globális biztonságot fenyegető tényezők sokasodnak és az emberiség válaszüthöz érkezett az együttműködés erősítése, vagy egy új hidegháborús megosztottság között.

Miközben kritikával illeti és elutasítja a hidegháborús mentalitás vélelmezett újjáéledését, és az együttműködés szükségességét hangsúlyozza, az utóbbi évek hasonló dokumentumai közül talán a legélesebben fordul szembe a nyugati értékrend egyes meghatározó elemeivel és fejezi ki, hogy ezek népszerűsítését a kínai társadalomban, vagy érvényre juttatásuk bármilyen törekvését nemzetbiztonsági fenyegetésnek tekintik. Ez egyúttal a dokumentum egy másik fontos, bár nem azonnal nyilvánvaló üzenetére is rávilágít. Miközben a defenzív szemléletet igyekszik hangsúlyozni és Kína erejének alkalmazását kizárólag önvédelmi célból helyezi kilátásba, egyrészt a nemzeti terület értelmezésén, másrészt pedig a nemzeti biztonság körének kiterjesztésén keresztül a fegyveres fellépés opciójának is szélesebb legitimációs alapot teremt. A dolog persze nem szükségszerű, Peking nyilván nem fog erőszakot alkalmazni minden, biztonsága szempontjából aggályosnak ítélt fejlemény esetén. De a lehetőségtől nem határolódik el teljesen. Szorosan kapcsolódik ehhez az aktív védelem koncepciója is, amely stratégiai szinten védekező, műveleti szinten azonban offenzív működést ír elő a Népi Felszabadító Hadsereg számára.²² Ezáltal, a nemzeti terület védelmének, a szuverenitás biztosításának örve alatt anélkül indíthatóak támadó műveletek a vitatott területek birtokba vételére, hogy ezzel az ország saját értelmezése szerint elvi ellentétbe kerülne nyilvánosan hirdetett biztonságpolitikai alapértékeivel.

Peking a 2025. évi nemzeti biztonsági stratégiában talán minden korábbinál összetettebb gondolatmenetbe illesztve, de határozottan deklarálja: saját politikai és társadalmi berendezkedését a népe számára egyedül üdvöztető rendszernek tekintik. A dokumentum ezért nagyon világosan fejezi ki, hogy az országot irányító elitcsoport nem tart elképzelhetőnek olyan jövőt Kína előtt, amelyben nem ő lenne a hatalom kizárólagos birtokosa. Az ország biztonságát a rezsim biztonságával azonosítja, az erre leselkedő legkomolyabb veszélynek pedig egyes, konkrétan meg nem nevezett külső erők aknamunkáját és zaklatását tekintik. Ebből logikai alapon az is következik, hogy a dokumentum megfogalmazóinak nézete szerint a KKP kizárólagos hatalmával nem szimpatizálók, vagy valamiféle demokratizációban gondolkozók – szándékosan, vagy akaratlanul, de – ezen külső erők szolgálatában állnak. A rendszerváltás azonban egyet jelentene a kínai nemzeti katasztrófával, amelynek elkerülhetetlen velejárója lenne a fragmentálódás és a nemzeti felemelkedés ellehetetlenülése. Ez nyugati szemmel egyrészt egy diktatórikus elitcsoport fenyegetődzésének tűnik annak érdekében, hogy elejét vegye hatalma és vagyoni pozíciója bármikori elvesztésének. Másrészt kínai szemmel nagyon is valós történelmi élményeket idéz fel. Nem egyszer fordult elő ugyanis, hogy egy-egy kínai dinasztia uralmának megrendülése egyúttal súlyos belharcokkal, esetleg az ország ideiglenes területi szétdarabolódásával járt együtt. A KKP a kínai történelem évezredeinek kontinuitásában látja és láttatja önmagát az ehhez kapcsolódó képzetekkel magyarázva saját társadalmának az esetleges rendszerváltás kockázatait. Külső perspektívából ehhez annyit érdemes hozzáfűzni, hogy a kínai állam bármikori káoszba süllyedése annak katonai potenciálja és gazdasági jelentősége miatt mindenképpen komoly kockázatokat idézne elő a nemzetközi térben is.

Tajvan vonatkozásában a kínai álláspont változatlansága a legkevésbé sem meglepő, a megelőző stratégiai dokumentumok is egyértelműen állást foglaltak a sziget és a szárazföld egysége mellett, amelyben Peking nem enged semmilyen nyomásnak és nem köt alkut. Említésre ezen a ponton legfeljebb az erőszakos megoldás lehetőségének a visszafogott, de egyértelmű kiemelése érdemes (amellett persze, hogy a békés egyesülés jelenik meg preferenciaként). Tekintetbe véve a tajvani társadalmon belül lezajlott változásokat, a függetlenség többségi támogatottságát, a fehér könyv ezen megállapításai ráerősítenek azon nézetekre, hogy az előttünk álló években Peking elszánhatja magát a katonai fellépésre. Különösen, ha

²² Timothy A. Ornelas: [China's Active Defense Military Strategy](#). *Marine Corps Gazette*, 2021. 10. Forrás: mca-marines.org [online, 2025. 11. 05.].

Tajvan kormányzata kinyilvánítja a sziget önálló állammá válását, az üzenet tehát nem is elsősorban Washingtonnak, inkább Tajpejnek szól. Hasonlóan egyértelműnek tűnik, hogy nem várható érdemi változás az ország kisebbségeket – különösen a tibetieket és ujgurokat érintő – politikájában sem, amelyet az egység és a vallási harmónia szükségletével érzékeltet a dokumentum.

A Globális Biztonsági Kezdeményezés alapelveit illetően a kínai állam több részletében hasonló célkitűzéseket jelöl meg, mint ami a nyugati értékvilágban is fontos szerepet játszik (pl. az államok területi integritásának és szuverenitásának általános védelme, az ENSZ alapokmányában foglaltak tiszteletben tartása, vagy a viták békés rendezése).

Két dolog azonban tisztázatlanná teszi az ország valós viszonyát ezekhez az elvekhez. Az egyik, hogy a területi integritás alatt a nemzetközileg elismert, vagy az adott ország saját koncepciója szerinti integritását értené. Ez ugyanis alapvető jelentőséggel bír olyan, máig konfliktuspotenciállal bíró területi viták megítélésben is, mint például Kasmír hovatartozása, Koszovó státusza, az orosz állam által annektálni tervezett ukrajnai területek kérdése, vagy a kelet-kínai- és dél-kínai-tengeri szigetvilág státusza. A másik pedig a Kína által is elismert államhatárok erőszakos megváltoztatásának kísérletéhez fűződő viszony, amely különösen a zajló orosz-ukrán háború és az ehhez nyújtott kínai támogatás fényében vált érdekessé. A nagyhatalmak által alkalmazott kettős (sőt, többes) mérce régóta jogosan bíralt, de végső soron történelmi jelenség, amelynek teljes felszámolása aligha lehetséges. Ám éppen ezért – miközben a világ országai nyílt kommunikációjuktól és hozzáállásuktól függetlenül tudják, hogy a kínai támogatás alapvető szerepet játszik az orosz gazdaság működésben tartásában, ezáltal a hadviselési képesség fenntartásában is²³ – a globális békéről alkotott pekingi vízió morális alapjait illetően aligha számíthat több legitimitásra, mint nyugati megfelelője. Tisztázatlan marad az is, hogy miként kívánja a kínai fél biztosítani a nemzetközi békét és fellépni az esetleges háborús agresszorokkal (az államok területi integritásának és szuverenitásának erőszakos megsértőivel) szemben. Noha az ENSZ és a Biztonsági Tanács szerepe kiemelt tényezőként szerepel a dokumentumban – összhangban egyébként Kína, Oroszország és számos más nem-nyugati állam korábban is több fórumon képviselt nézetével – a történelmi tapasztalatok és a nagyhatalmi versengés valószínű intenzívebbé válásából fakadó logika azt sugallják, hogy ez aligha lesz kellően hatékony a konfliktusok megelőzésében, vagy az abban érdekelt felek békére kényszerítésében. Hasonlóképpen hangsúlyos a párbeszéd és konszenzusra törekvő egyeztetés mechanizmusa, mint a nemzetközi stabilitás és konfliktusmegelőzés feltétele, jól illeszkedve több másik ázsiai ország (például India, vagy az ASEAN tagállamainak) politikai kultúrájához, ám itt sem tisztázza, miként előzne ez meg olyan konfliktusokat, ahol az egyik félnek egyszerűen nem áll érdekében a békés megoldás, mert azzal nem nyerne annyit, mint amennyit akar. Ilyen feltételek mellett a Globális Biztonsági Kezdeményezés jelenleg (még?) inkább tűnik egy politikai terméknek, mintsem az államközi feszültségek kezelésének releváns, a jelenlegieknél feltétlenül hatékonyabb eszközének. Könnyen elfogadhatjuk azt a választ, hogy a fenti felvetéseinkkel „túl sokat várunk” egy nemzeti biztonsági stratégiától. Ám azt is be kell látni, hogy Kína várhatóan kiemelkedő világpolitikai szerepének tükrében nagyon is helyénvaló elvárás a többi szereplő részéről, hogy az ezekkel összefüggő álláspontját tisztázza. Különösen azért, mert sajátos elvi problémaként merül fel, hogy Kína oly módon próbálja meggyőzni a nemzetközi közvéleményt arról, hogy a béke és a stabilitás tényezője, hogy közben nyíltan vállalja elégedetlenségét a fennálló területi és hatalmi status quo-val. Bármint akarjon is azonban megszerezni (akár Tajvan kormányzását, akár a Dél-kínai-tenger azon szigeteit, amelyek nem állnak ellenőrzése alatt), azt már csak másoktól lehet elvenni. Ez pedig békés úton aligha elképzelhető, ami ismét visszavezet ahhoz a kérdéshez, hogy ki és milyen módon szavatolja az erőszakmentességet a 21. század nemzetközi rendszerében.

Mindezen dilemmák dacára a 2025. évi kínai nemzeti biztonsági stratégiában körvonalazott biztonságpolitikai elvek több ponton is erősen különböznek azoktól, melyeket nyugaton Oroszország stratégiai vezetésével azonosítunk. Jól érzékelhető volt tehát, hogy a dokumentum készítői igyekeztek leválasztani Moszkvát Pekingről és hangsúlyozni a természetes különbségeket nem csak utóbbi nagyhatalmi képességei, de jövőbeli szerepvállalásának lehetőségei és stílusa között is. Jóllehet, ez a kínaiak számára természetes és nem szorul kiemelésre, a külvilág, és különösen a nyugati közvélemény számára viszont fontos jelzés, amit figyelembe kell vennie a kelet-ázsiai hatalom működésének értékelésénél.

²³ Nathaniel SHER: *Behind the Scenes: China's Increasing Role in Russia's Defense Industry*. Carnegie Endowment for International Peace, 2024. 05. 06. Forrás: carnegieendowment.org [online, 2025. 01. 24.].

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2025/18

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Tálas Péter; Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Háda Béla